

משיח 'חרדי' או משיח 'ציוני' - מהלוקת ישעיהו ומיכה? / יוסי אליצור

② ישעיהו א' - יח: בא על-עית עבר במגרון כח למכשש יפקיד כליו: עברו מעברה גבע מלון לנו חרדה כח הרמה גבעת שאול נסה: עהלי קולך פתגלים הקשיבו ל ליושה עניה ענתות: נדרה מדמנה ישכי הגבים העיו: לא עוד היום בנב לעמד ינפך ידו הר בית-ציון גבעת כח ירושלים: הנה האדון יהוה צבאות מספך ה פארה במערה צהורמי הקומה גדעים והגבוהים ישפלו: ונקף ה סבכי העיר כפרול והלבנון באדיר יפול: ויצא איו חטר בזוע ישי ונצר משרשו יפרה: ונחה עליו רוח יהוה כ רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהוה: והריוח ביראת יהוה ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אוינו יוכיח: ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי-ארץ ה והכה-ארץ בשבט פיו וברוח שפתו ימית רשע: והיה ה צדק אזור מתנו והאמונה אזור חלציו: וגר זאב עם-י פביש ונמר עם-גרי ירפץ ועגל וכפיר ומריא יחרו ונער קטן נהג בס: ופרה רוב תרעינה יחרו ורכעו ילדיהו ו אריה כפקר ואכל-תבן: ושעשע וזק על-חר פת) על הארצת צפעונו) גמול ידו הדה: לא-ירעו ולא-ישחיתו כ בכל-חר קדשי כי-מלאה הארץ דעה את-יהוה כמים לים מכסים: והיה ביום ההוא טרש ישי אשר עמד לנס עמים אליו גוים ידרשו והיתה מנחתו כ כבוד: והיה ביום ההוא יוסף ארנו ו שנית ידו לקנות את-שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים ב ומפתרום ומפוש ומעילם ומשנער ומחמת ומאני הים: ונשא נס לגוים ואסף נדחי ישראל ונפצות יהודה יקפץ מארבע ה ננפות הארץ: ופרה קנאת אפרים וצדרי יהודה יכרתו אפרים לא-יקנא את-יהודה ויהודה לא-יצר את-אפרים: ה ועפו בכתף פלשתים ומה יחרו יבא את-בני-קדם אדום כ ומואב בשלוח ידם ובני עמון משמעתם: והחרים יהוה את ל שון יס-מצרים והניף ידו על-הנהר בעים רוחו והכהו ט לשיבעה נחלים והדריך בנעלים: והיתה מסלה לשאר עמו אשר ישאר מאשור כאשר היתה לישראל ביום עלתו מארץ כ א מצרים: ואמרת ביום ההוא אודך יהוה כי אנפת בי ישוב אפך ב ותנחמני: הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי-עזי וחמרת יה יהוה ויהי-לי לישועה: ושאבתם-מים בששון מפעוני ה הישועה: ואמרתם ביום ההוא הודו ליהוה קראו בשמו ה הודיעו בעמים עלילותיו הנפירו כי נשגב שמו: זמרו יהוה כ כי גאות עשה מידעת זאת בכל-הארץ: צהלי רדני יושבת י ציון כירגול בקרבך קדוש ישראל:

① ישעיהו א' - יח: הדבר אשר חזה כ שיעהו בן-אמון על-יהודה וירושלים: והיה כ באחרית ימים נכון יהיה הר בית-יהוה בראש ההרים ונשא מגבעות יהרו אליו כל-הגוים: והלכו עמים רפים ואמרו לכו ונעלה אל-הר-יהוה אל-בית אלהי יעקב וירגו מדרכיו ונלכה אדרתיו כי מעיון תצא תורה ודברי-יהוה מירושלים: ושפט בן הגוים והוכיח לעמים רבים וסתרו חרבותם לאתים העתותיהם למזכרות לא-ישא גוי אל-גוי חרב ולא-ילמדו עוד מלחמה: בית יעקב לכו ונלכה באור יהוה: כי נששתה עמך בית יעקב כי מלאו מקדש וענוים כפלשתים ובלדי נכדים ישפיקו: ותמלא ארצו כסף זהב ואין קצה לאצרתיו ותמלא ארצו סוסים ואין קצה למרכבתיו: ותמלא ארצו אלילים למעשה ידיו ושתחו לאשר עשו אצבעותיו: וישח אדם וישפל-איש ואל-תשא לדם: הוא בעור והטמן בעפר מפני פחד יהוה ומהדר גאון: עינו גבהות אדם שפל ושח דום אנשים ונשגב יהוה לבדו ביום ההוא כי יום ליהוה צבאות על כל-גאה ידם ועל כל-נשא ושפל: ועל כל-ארצו הלבנון הרמים והנשאים ועל כל-אלוני הבשן: ועל כל-ההרים הרמים ועל כל-הגבעות הנשאות: ועל כל-מגדל גבה ועל כל-חומה בעורה: ועל כל-אניות תרששו ועל כל-שכיות החמדה: ישת גבהות האדם ושפל דום אנשים ונשגב יהוה לבדו ביום ההוא: והאלילים כלייל יחלף: ובאור במעדות ערים כמחלות נפח מפני פחד יהוה ומהדר גאון בקומו לערץ הארץ: ביום ההוא ישלך האדם את אליליו כספו ואת אליליו זהבו אשר עשדלו להשתחות לחפר פרות ולעטלפים: לבוא בנקרות הארים ובסעפי הפלעים מפני פחד יהוה ומהדר גאון בקומו יער הארץ: חללו לכם מן-האדם אשר נשמה באפו כי כמה נחשב הוא:

④ ישעיהו א' - יח: הנה שם-יהוה בא ממדחק בער אפס כ וכבר משאה שפתיו מלאו זעם ולשונו כאש אכלת: ורחו כ כנהל טושף ער-צואר וחצה להנפה גוים בנפת שוא ורסן מתלה על לחיו ימים: השיר יהיה לכם כלייל התקדש-הג ושתחת לבב כחולך כחליל לבוא בהר-יהוה אל-עור ישראל: והשמיע יהוה את-הוד קולו ונחת זרועו יראה כ זעף אף וזהב אש אוכלה נפץ ורם ואכן ברד: כירמקול יהוה יתח אשור בשבט יכה: והיה כל מעבר מטה מוסדה אשר יעח יהוה עליו בתפים ובכנרות ובמלחמות תנופה כלחסיבה: כירעוד מאתמול תפתה גם-הוא למלך הוכן העסיק הרחב מדרתה אש ועצים הרפה נשמת יהוה כנחל כ נפרת בערה כה:

③ ישעיהו א' - יח: ואפי' יוד את-כל-העם וילך רבתה וילחם כה וילכדה: וקח את-עשרת-מלכם כעל ראשו וכישקלה ככר זהב ואכן וקח וקחי על-ראש הוד ושלל העיר הנייא הרבה כהא: ואת-העם אשר-פה הוציא וישם במגרה ובחרצי הכדול ובמגרות הכדול והעביר אותם במלכין וכן יעשה לכל ערי כה-עמון וישם ידו וכל-העם ירושלים:

⑤ ישעיהו א' - יח: כי כה אמר-יהוה אלי כאשר הנה הארץ והכפיר על-טרפו אשר יקרא עליו מלא רעים כמקולם לא יחת ומהמונם לא יענה כן יד יהוה צבאות לעבא על-חרציון ועל-גבעתה: כעפרים עפות כן יג יהוה צבאות על-ירושלים גנון והעיל פסוח והמליט: שובו לאשר העמיקו סרה בני ישראל: כי ביום ההוא ימאסן איש אליליו כספו ואיליו זהבו אשר עשו לכם יריכם חטא: ונפל אשור כחרב לא-איש וחרב לא-אדם האכלנו ונס לו מפני-חרב כבהרונו לכם ידיו: וסלעו כמגור יעבוד וחתו כנס שריו נאס יהוה אשר-אדו לו בעיון ותפר לו בירושלים:

פרק אחד עשר
המשנה הראשונה

א המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה. ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל. והזרין כל השפטים בימיו נשהו מקודם. מקריבין קרבנות. ועושין שמטין ויובלות ככל מצותה האמורה בתורה. וכל מי שאינו מאמין בו. או מי שאינו מחכה לכיאתו. לא בשאר נביאים בלכד הוא כופר. אלא בתורה ובמשה רבינו. שהרי התורה העידה עליו שנאמר ושב ה' אלהיך את שבנתך ורחמך ושב וקבצך ונ' אם יהיה נרחק בקצה השמים ונ' והביאך ה'. ואלו הדברים המפורשים בתורה הם כוללים כל הדברים שנאמרו על ידי כל הנביאים. אף בפרשה בלעם נאמר ושם נכא בשני המשיחים. במשיח הראשון שהוא דוד שהושע את ישראל מיד צריהם. ובמשיח האחרון שעומד כבניו שמושיע את ישראל [באחרונה]. ושם הוא אומר אראנו ולא עתה זה דוד. אשרנו ולא קרוב זה מלך המשיח. דרך כוכב בעקב זה דוד. וקם שבט מישראל זה מלך המשיח. ומחץ פאחי מאב זה דוד. וכן הוא אומר ויך את מאב וימרדם בחבל. וקרקך כל בני שת זה המלך המשיח שנאמר בו וכשלו כים עד ים. והיה אדום ירשה זה דוד. שנאמר ותהי לדוד לעבדים ונ'. והיה ירשה ונ' זה המלך המשיח שנאמר ועלו משיעים בהר ציון ונ': ב אף בערי סקלט הוא אומר אם ירחיב ה' אלהיך את גבולך ויספת לך עוד שלש ערים ונ' ומעולם לא היה דבר זה. ולא צוה הקב"ה לתורה. אבל בדברי הנביאים אין הדבר צריך. ראייה שכל המפרים כלאים בדבר זה: ג ואל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או מחיה מתים וכיוצא בדברים אלו. אין הדבר כך. שהרי רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה. והוא היה נושא כליו של בן כוזבא המלך. והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח. ודימה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח. עד שנחרג בעונתו. כיון שנהרג נודע להם שאינו. ולא שאלו ממנו חכמים לא אות ולא מופת. ועיקר הדברים ככה הן. שהתורה הזאת חוקיה ומשפטיה לעולם ולעולמי עולמים. ואין מוסיפין עליהן ולא גורעין מהן: ד ואם יעמיד מלך כבית דוד והנה בתורה ועוסק במצות כדור אביו. כפי תורה שבכתב ושבעל פה. ויכוף כל ישראל לילך בה ולהזקק בדקה. וילחם מלחמת ה'. הרי זה בחזקת שהוא משיח. אם עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה כמשיח בודאי. ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד שנאמר כי אז אדפוך אל עינים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד:

5

השנת הראב"ד

לא יעלה על דעתך ונ'. ה"ל וכלל בן כוזבא כיון
לאמר הלא הוא מלכא כמיתא זמנא חכמים לנרין הו
שדח ודלן ל לא וכן דלא כדיר כפי קטננו:

7

פרק שנים עשר

6

השנת הראב"ד
לא יעלה על בלב שנימות
כמשיח ט' עד פליס. ה"ל
וכ"ל כמורכ וכמנני ח"כ רבנא
מן סאגין:

א יאל יעלה על הלב שבימות
המשיח יבטל דבר סנהדרנו
אלא עולם כמנהגו

של עולם. או יהיה שם חידוש במעשה בראשית. אלא עולם כמנהגו נודע. וזה שנאמר בישיעה ונר זאב עם כבש ונמר עם נדי ירבץ מסל וחידה. ענין הדבר שיהיו ישראל יושבין לבטח עם רשעי עכו"ם המשולים כואב ונמר. שנאמר זאב ערבות ישראל ונמר שקד על עריהם. ויחורו כולם לדת האמת. ולא ינזלו ולא ישחיתו. אלא יאכלו דבר המותר בנחת עם ישראל. שנאמר ואריה כבקר יאכל הבן. וכן כל כיוצא באלו הדברים בענין המשיח הם משלים. וכימות המלך המשיח יודע לכל לאי זה דבר היה משל. ומה ענין רמוז בהן:

ג בימי המלך המשיח. כשתתיישב ממלכתו ויתקבצו אליו כל ישראל. יתייחסו כולם על פיו ברוב הקודש שחננו עליו. שנאמר וישב בצרף ומטדר ונ'. ובני לוי מטרה תחילה ואומר זה מיוחס כהן וזה מיוחס לוי. ודוהה את שאינן מיוחסין לישראל. הרי הוא אומר ויאמר התרשחא להם ונ' עד עמוד כהן לאורים ולתוסים. הנה למדת שברוח הקודש מייחסין המוחזקין ומודיעין המיוחס. ואינו מייחס ישראל אלא לשכניהם. שמודיע טוה משכט פלוני וזה משכט פלוני. אבל אינו אומר על שהן בחזקת כשרות זה מסור וזה עבד שהדין הוא שמשפחה שנמסעה נמסעה: